

אורות השבת

גליון מס' 820

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

אחראי מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
בהעלותך

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

ישמחו במלכותך שומרי שבת

וביום שמחתכם ובמועדיכם... (במדבר י, י)

וביום שמחתכם – אלו שבתות (ספרי וילקוט שמעוני)

עיינן בבעל הסוחרים שם שרמז כן מגימטריא ד'שמחתכם' העולה כמניין 'גם ביום השבת', והיינו כשם שיש מצוה לשמחם במועדים כך הוא לגבי שבת. ואכן זה מפורש במטבע הלשון שתיקנו מסדרי התפילה: 'ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג'.

וגדולה מזו מצאנו בזה"ק (פר' אמור צד): 'אמר רבי יהודה חזונוא וטטירותא דיומא דשבתא, על כולא הוא'. ופ' הסולם (שם אות קסו), השמחה והשמירה שביום השבת הוא למעלה על הכל... יום הזה הוא שמחת עליונים ותחתונים כולם שמחים בו, שממלא ברכות בכל העולמות, ע"ש. ושוב מצינו כעין זה בזה"ק (פר' בשלח מז): 'יהי לון שבת דאיהו קדישא מכל שאר יומין וניחא מכולא וחדוה דכולא', והיינו שהשבת היא יום קדושה ומנוחה ושמחה יותר משאר הימים. ושוב מצאנו הוראה זו מפורשת בזה"ק (פר' יתרו): 'ובעני בר נש להתענגא בהו ולמחדי בהו', ועי"ש שהעידו על רבי אבא ורבי שמעון שהיו שמחים בשביתת השבת. והן הם דברי האר"י ז"ל בפיוט המפורסם: 'חדו סגי ייתי ועל חדא תרתי נהורא לה ימטי וברכאן דנפישין', והיינו שצריך לשמח בשבת כפליים משאר ימים – 'ועל חדא תרתי', ואז זכה לאור הגדול והברכות המובטחות לשומרי שבת.

ומכלל דברים אמורים נמצאנו משכילין, שלא זו בלבד שיש מצוה מיוחדת של 'שמחה' ביום השבת, אלא שהיא למעשה מקור כל הברכות המובטחות לשומרי שבת ומקדשי שבעי. ואפשר שככל שירבה בשמחה זו, כך ירבו ברכותיו.

ושוב ראיתי להוכיח כן מדברי המדרש (הובא בשיבולי הלקט סימן כא) עה"פ 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלוךך בשמחה ובטוב לבב' (דברי חת, מז): 'זהו עונג שבת', ע"ש. והדברים מופלאים שבעתים לאור דברי הרמב"ם (הלכות ליל פ"ח הלכה טו) החדים על פסוק זה, וז"ל: 'השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שציוה בהן, עבודה גדולה היא. וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להיפרע ממנו שנאמר תחת אשר לא עבדת את ה' אלוךך בשמחה ובטוב לבב'. הנה כי כן עין רואה מדברי הרמב"ם הללו בצירוף דברי המדרש הנז', שאין אדם זוכה לברכות התורה ובכלל זה ברכת השבת אלא אם כן מקיימה בשמחה.

ובלאו הכי כבר הכרחנו שאין אדם נוטל שכר על עצם קיום המצוה (מלבד המצוות שמפורש שכן בצידן כגון כיבוד אב ואם ושילוח הקן וכו'), כמבואר להדיא בגמ' (ע"ז ג, א) דשכר מצוות בהאי עלמא ליכא, ולפיכך לה מקרא ד'היום לעשותם' ולא היום ליטול שכרם. וא"כ על כרחך שכל הברכות המפורשות בתורה ובכלל זה ברכת השבת, אינו על עצם קיום מעשה המצוה אלא על מה שהוסיף מדיליה לקיימה בשמחה ובטוב לבב. ועל כן ככל שירבה בשמחה זו, בדין הוא שירבה שכרן, וכדפ'ל. ובזה נבין מעלת מצוות 'עונג שבת' ומה שהפליג בה רבותינו עד מאוד. דהנה איתא בגמ' (שבת קיח, א): 'אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי, כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר (ישעיה נח, יד) אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתך נחלת יעקב אביך וגו'. לא כאברהם שכתוב בו (בראשית יג, יז) קום התהלך בארץ לארכה וגו' ולא כיצחק שכתוב בו (בראשית נ, ג) כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל, אלא כיצחק שכתוב בו (בראשית כח, יד) ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה. רוצה לומר, שאינה דומה ההבטחה שנתנה ליעקב – להבטחה שנתנה לאברהם ויצחק, שכן הבטחתם על הארץ מוגבלת היא – לארכה ולרחבה' וכן 'כל הארצות האל', אולם לגבי יעקב כתיב 'ופרצת ימה וקדמה'... – 'נחלה בלי מצרים'! וצ"ב במשמעות ברכה מיוחדת זו, עד שהוצרכו רבותינו לדייק מהפסוק ולקבוע לה דרשה בתלמודם. ברם לפי האמור אתי שפיר, שכן המענג את השבת אות וסימן מובהק הוא שהוא שמח בשמירת השבת, וכפי שכרזכים המה בתפילה 'ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג'. וא"כ בדין הוא שככל שירבה בשמחתו כך תגדל ברכתו – 'בלי מצרים'. וזה מדוקדק בכתוב (ישעיה שם) 'אז תתענג' וכן במה שדייקו רבותינו בגמ' (שם) 'כל המענג את השבת', שכן הבטחה זו שמורה רק על 'עונג שבת' ולא על 'שמירת שבת', וכדפ'ל (ולא כפי שראיתי במקצת פייסם שהבטיחו כן על כל 'השומר' שבת כהלכתו).

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

מרים הנביאה והמלאכים

'ותדבר מרים ואחרן במשה', אמרו רז"ל שאהרן גם נענש בצרעת לרגע ותיכף נתרפא, אך הצרעת של מרים נמשכה שבעה ימים בגלל הקל וחומר מאביה 'ואביה ירק ירק בפניה', מבאר ח'בן לאשרי' מרים למעשה נענשה על עוון אחר הקשור עם אביה, כמ"ש במדרש למה נקרא שמה 'פועה' שהעירה פנים כנגד אביה, עמרם אביה גירש את אשתו בגזירת 'כל הבן הילוד היאורה תשליכהו', אמרה לו מרים גזירתך קשה משל פרעה שגזר רק על הזכרים ואתה גם על הנקבות, עמד עמרם והחזיר את אשתו ונולד משה, כת אחת של מלאכים דרשו עונש על חטא 'כיבוד אב', כת שניה לימדו זכות שסוכ"ס ע"י דיבורים אלו נולד משה, וראויה זכותו של משה שתגן עליה, ונאז בשמים היה העונש תלוי ועומד, ועתה כשדיברה על משה הוסרה ההגנה ממנה, וחזר העונש הישן על עוון כיבוד אב, שנאמר 'ואביה ירק ירק בפניה'.

בבית אבות ואמהות

הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וק"ק שבטי ישראל שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	יום שבת
סדרת לילית - שבע	16:19	17:19	18:19	19:19	20:19	21:19	22:19
עלות השחר	4:07	4:08	4:08	4:08	4:08	4:08	4:08
זמן טהרה וטהרה	4:16	4:16	4:16	4:16	4:16	4:16	4:17
דחייה - הקדמת החמה	5:42	5:42	5:42	5:42	5:42	5:42	5:43
מז"ק קידוש וברכה	8:24	8:24	8:25	8:25	8:25	8:25	8:25
מז"ק קידוש וברכה	9:07	9:07	9:07	9:07	9:07	9:08	9:08
חצות יום ולינה	12:41	12:41	12:41	12:41	12:41	12:42	12:43
מנחה גדולה	13:18	13:18	13:18	13:18	13:18	13:19	13:19
פלג המצות	18:37	18:37	18:37	18:37	18:37	18:38	18:38
שקיעה	19:49	19:49	19:50	19:50	19:50	19:50	19:51
באת הטכנים	20:06	20:06	20:07	20:07	20:07	20:07	20:08

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	בהעלותך
הפטרה:	רוני ושמחי
כניסת השבת:	19:28
יציאת השבת:	20:20
רבינו תם:	21:15

אורות הפרשה

אור המנורה מהמרכבה העליונה

לכאורה היה לו לומר "בהדליק" ולא "בהעלותך", וכן למה אמר בלשון נוכח "בהעלותך" שהמונה היא שרק אתה הכהן תעלה את האור במנורה, הלא כתב הרמב"ם בהלכות ביאת מקדש הדלקת המנורה בבית המקדש כשרה בור, והיה לו לומר בהדלקת סתם יהיה מי שיהיה. מבאר ה'בן לאשרי' שקושייה אחת מתורצת בחברתה, דהפירוש "בהעלותך", היינו שאצל הכהן יהיה המצוה של ההדלקה חשובה כמעלה עליונה, ואף על פי שכשרה ההדלקה בור, תחזור אתה אחריה להדליק את המנורה, וזהו "בהעלותך את הנרות" גם בלשון נוכח וגם בלשון מעלה, ואז מבטיחך ה' שתזכה "אל מול פני", כלומר, שהנה האותיות הקודמות בתיבת "מנורה" שהם אותיות "למקד" שהן האותיות של סוף השמות של אברהם יצחק ישראל דוד, שהם ד' תגלי המרכבה העליונה, שמהמרכבה "יאיירו שבעת הנרות", יושפע וירד אור עליון של טובה וברכה לעולם.

הנר המערבי - שכינה שורה בישראל

ויעש כן אהרן פירש רש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, וצריך להבין למה שאהרן הכהן ע"ה ישנה ממה שציזוהו ה'. מבאר ה'ברכה משולשת' כתב במדרש 'ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך... מתוך בני ישראל לכהנו לי' בשעה שידד משה מן ההר ראהו לאהרן שהיה מקיש על העגל בקורנס, אמר הקב"ה למשה ידע אני כוונתו של אהרן האך היתה לטובה לא נתכוון חלילה לעשות את העגל אלא ביקש למשוך את הזמן לעכב את העם עד שתוד מן ההר, וזיך שאני משליט את אהרן הכהן על קורבנותיהן של בני. כתב במדרש בחנוכת הנשיאים חלשה דעתו של אהרן שלא היה הוא ולא שבטו, אמר שמא בגללי שעשיתי את העגל, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק את המנורה ומטיב את הנרות. וזהו מש"כ רש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, והיינו, "להגיד שבחו של אהרן שלא" התכוון בעשיית העגל, "שינה" לשנות מצויי "לא יהיה לך אלוקים אחרים", ועל ידו היה נס תמידי שלא כבה הנר המערבי להראות שהשכינה שרויה בישראל, ואין אצל עם ישראל חלילה "אלוקים אחרים".

סעודת שור הבר והלווייתן

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנים, למה אמר בלשון עתיד "אשר נאכל", היה לו לומר בלשון עבר "אשר אכלנו במצרים", וכן למה אמר בלשון יחיד "זכרנו את הדגה" היה לו לומר בלשון רבים "זכרנו את הדגים", ועוד תמוה דברי הספרי שכתב "הדגה אשר נאכל חנים" חנים מן המצות, מה שיך "זכרנו את הדגה" ל"חנים מן המצות", מבאר הצדיק מרעננה זי"ע א עפ"י דברי הגר"א זי"ע במדרש הטעמן הקב"ה לבני ישראל "בדגים במצרים" טעם סעודת שור הבר והלווייתן של הגאולה העתידה, ואיתא במסכת בבא בתרא שציין הקב"ה את הלווייתן הזכר והרג את הלווייתן הנקיבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבוא, ואם כן הטעמן הקב"ה לישראל את "הדגה" שהיא הנקיבה של הלווייתן, ולכן אמרו 'זכרנו את הדגה' ולא סתם 'דגים', ולכן גם אמרו "נאכל" בלשון עתיד, ש"נאכל לעתיד לבוא", וגם זהו "חנים בלא מצות", כדאיתא במסכת נדה מצות בטלות לעתיד לבוא.

אין טומאה בניסים ונפלאות

זיהי אנשים אשר היו טומאים לנפש אדם, איתא במסכת סוכה תניא אותם אנשים מי היו, רבי יוסי הגלילי אומר נושאי ארזות של יוסף היו, בספר כלי חמדה הקשה לכאורה משה רבינו ע"ה היה גם נצרך לפסח שני, שהרי היה טמא מנשיאת ארזות של יוסף על כתפו ואיך עשה את פסח ראשון, כדאיתא במדרש למה זכה משה שהקב"ה נתעסק בקבורתו מפני שביציאת מצרים כל ישראל היו עסוקים במשא הכסף והזהב, ומשה יגע שלשה ימים למצוא ארזות של יוסף, פגעה בו שרח בת אשר סרח בת אשר (שמור"ה, ג) אמרה לו בא עמי ואראך היכן הוא, הוליכה אותו לנילוס ואמרה לו החרטומים והמכשפים עשו ארון של ת"ק ככרים והשליטוהו בתוך הנילוס, ואמרו לפרעה בלי ארזות של יוסף לא יכולים לצאת ממצרים לעולם, שכך השביע את ישראל לפני מותו שנאמר 'וישבע יוסף את אחיו לאמור, עמד משה על שפת הנילוס ואמר יוסף יוסף אתה נשבעת לישראל פקוד יפקוד אלוקים אתכם' תן כבוד לאלוהי ישראל ואל תעכב גאולתן של ישראל, בקש רחמים לפני מראך הרי מעשים טובים יש לך ועלה מן התהומות, מיד התחיל ארזות של יוסף מפעפע ועולה מתהום הנילוס כקנה אחד, ונשא משה את ארזות על כתפו וכל ישראל אחריו, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה חסד גדול עשית שלא השגחת לכסף ולזהב, אף אני אעשה עמך חסד הזה ואני אתעסק עמך, אלא מבאר רבי יצחק הכהן הוברמן זצ"ל שאין טומאה בניסים ונפלאות ומכיוון שהוצאת ארזות של יוסף אצל משה רבינו היה בנס ופלא ולא בגד הטבע אם כן במעשה ניסים ונפלאות אין טומאה, ואפילו שמושה נשא את ארזות של יוסף הוא לא נטמא, ועל כן עשה את הפסח במועדו בפסח ראשון ולא נצרך לפסח שני.

אורות הכשרות

ואם יש את נפשך לדעת עד כמה הפליגו רבותינו בשכר מצוה זו, פוק חזי לדברי הגמ' (שבת קט, א): 'עשירים שבשאר ארצות במה הן זוכין, בשביל שמכבדין את השבת'. וכעין זה מפורש במדרש (בראשית רבה יא) 'ברכת ה' היא תעשיר - זה השבת'. ועוד איתא בגמ' (שם קח, א): 'רבי נחמן בר יצחק אמר כל המענג את השבת ניצל משעבוד מלכויות'. ועוד הלום איתא התם: 'כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו, שנאמר (תהלים לו, ד) והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך'. ובמדרש תנחומא (פר' בראשית) הוסיפו: 'עונג שבת עדיף מאלף תעניתות', עי"ש. והרואה יראה דכולם מיירי ב'עונג שבת', ולא בשמירת שבת גרידא.

ברם אכתי אנו צריכים למודעי, שכן מה ענין 'השמחה' אצל השבת, ומדוע ציוו לענגה כמאמר הכתוב 'וקראת לשבת עונג' ולא עוד אלא שהפליגו בה כל כך, כנז' לעיל. ונראה בס"ד, כי בשביתת השבת יש שני עניינים, האחד: 'לא תעשה כל מלאכה' (שמות כ, ט), למען נדע כי הקב"ה ברא את עולמו יש מאין בששת ימי המעשה. ואין זה ענין כלל למנוחת השבת, שהרי לא נאסרו אלא מלאכות שיש בהם יצירה חדשה כמאמרם 'מלאכת מחשבת אסרה תורה' הגם שאין בהן עמל וטורח גדול כדוגמת תפירה וכתובה הנחשבות למלאכה גמורה. אבל מלאכות שאין בהם יצירה חדשה אינן בכלל ציווי זה, הגם שיש בהם עמל וטורח גדול כדוגמת המעלה ומוריד ארזי מזון וחביות יין לצורך סעודות השבת וכדומה. שכן כבר ביארנו 'שמלאכת' הקב"ה בבריאת העולם היתה ביצירה חדשה יש מאין. והשני: 'וביום השביעי תשבות' וזוהו הוסיף הכתוב להורות שאין די בשביתת המלאכות האסורות אלא גם מדברים שאינם מאבות מלאכות ותולדותיהן, מפני שמצויתו לנות אפילו מדברים שאינם מלאכה. יען כי בזה מגלה האדם את אמונתו כי 'מנוחת' הקב"ה ממלאכתו ביום השביעי אין בה חלילה משום סיס מלאכת הבריאה, אלא היא אות וסימן להמשך התחדשות העולם בכל עת ובכל שעה כדפי"ל ח"ש הכתוב 'אז תתענג על ה'".

ובהיות' בזה מצאתי כעין זה מפורש בדברי הספורנו עה"פ 'וביום השביעי תשבות' (שמות כג, יב), וז"ל: 'אפילו מדברים שאינם מלאכה'. וכן נראה מפורש מדברי הרמב"ן (ויקרא יט, ב), וז"ל: 'בענין השבת - אסר המלאכות בלאו, והטורחים בעשה כללי שנאמר תשבות'. וזה מבואר ספי בדבריו (שם כג, כד): 'והנה ידרשו 'שבתון' לשבות בו לגמרי אפילו מדברים שאינם מאבות מלאכות ותולדותיהן וכו', שמצויתו מן התורה להיות לנו מנוחה ביו"ט אפילו מדברים שאינם מלאכה, עי"ש. ואולי ירצה בזה דברי הגמ' (שבת קח, א): 'אלמלא שמרו בני ישראל שתי שבתות - מיד נגאלים, שנאמר (ישעיה נז, ד) אשר ישמרו את שבתותי'. וזה סתירה לכאורה למ"ש בתלמודא דמערבא (תענית א, ה): 'אמר רבי לוי אילו היו ישראל משמרים שבת אחת כתיקנה, מיד היה בן דוד בא', עי"ש. ברם לאור האמור, שפיר"ל דהאי 'שתי שבתות' דקאמר הש"ס אין הכוונה לשתי שבתות נפרדות אלא שתי שביתות בשבת אחת, והיינו השביתה ממלאכות האסורות וכן השביתה ממלאכות המותרות אשר מפריעים המה לעונג השבת, כדפי"ל לעיל. וזה שדקדקו בתלמודא דמערבא להוסיף תיבת 'כתיקנה', לרמוז על מנוחה שלמה הכוללת את שני העניינים הללו. ועכ"פ מפורש לפנינו ששקולה מצות השבת כנגד כל המצוות שבתורה ולא עוד אלא שבכוחה לקרב את קץ הגאולה לאלתה, ועל כרחק הוא מפני שמצות השבת כוללת בתוכה את עיקר יסוד האמונה במלכותו יתברך, ופשוט שבלעדי אמונה זו אין ערך לקיום המצוות, דו"ק.

ועל כל פנים אע"פ שיש שני עניינים בשביתת השבת, מכל מקום עיקר ברכות השבת לא הובטחו אלא למי ששמח במנוחת השבת ומרבה לענגה במאכל ומשתה ושובת בה גם ממלאכות המותרות, יען כי בכל אלה מגלה הוא את אמונתו בבוא העולם והשגחתו התמידית בכל עת ובכל שעה, כדפי"ל.

מעשה בגביר גדול אשר נקלע לעיר ראדין בערב שבת, והוזמן ע"י מרן החפץ חיים לשבות בביתו. אך כשנכנס האורח לבית והבחין בעומי השורר בתוכו, התנה עם החפץ חיים שלא יטעם כלום מסעודות השבת עד אשר יסכים לקבל ממנו סך הוצאות האירוח. ברם לאחר השבת בשעה שנפרדו זה מזה, עמד החפץ חיים על כך שיסול בחזרה את כל כספו. תמה האורח, הרי ביום שישי כבודו הסכים לקבל את התשלום. השיב החפץ חיים, רציית שתהנה מהעונג שבת מתוך הרגשה נעימה שהוצאות האירוח שולמו על ידך במלואם, אך אני לא חשבתי אפילו לרגע למכור את מצות הכנסת האורחים שלי בעבור כל ממון שבעולם!

בברכת ליל אורח ואורח

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

דבר רבני השכונות

הרה"ג יחד חדאד שליט"א
רב ק"ק וראש ישיבת "עדות ביהיסף"
בשכונה ב', באר-שבע

כח התורה הקדושה להניס אויב ומתנקם וכל מתנקש...

ויהי בנסוע הארץ ויאמר משה קומה ה' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל (לה-לו) אחי ורעי פסוק זה צופן בתוכו כמה רעיונות והנהגות לאדם היהודי בהתנהלותו בעולם הזה שנמשל לים גועש מלא סערות ונחשולים: "אזי עבר על נפשנו המים הזדונים..." והעולם נקרא בשם עולם כי הטוב נעלם בו ועלינו לגלותו על ידי מסע גדול ומפרך וחיו של האדם נמשלו לנסיעה ארוכה שלאדם יש כרטיס הלוך וחזור כפי שאמר משה לחותנו יתרו: "היום אנו נוסעים כי דיבר ה' טוב לעמו..." יתרו כאמור ביקש ממשה שלאחר שהוציא את ישראל ממצרים עכשיו יוכל לנוח עם אשתו ובניו ואפילו כל העם במדבר מדין כי ביקש את קרבת חתנו משה ביתו ונכדיו אז ענה לו משה שהחיים חייבים להיות בתנועה ואדרבה עכשיו שישאל קבלו את התורה שנקראת טוב - "כי דיבר טוב לישראל..." חייבים לנסוע ולתקן את העולם על ידי רבי תורה בעולם מכאן למדנו שהאדם בא לתקן ולהיות בתווה אבל לצידו חייב להיות ארון הברית במסעו כי זה כוחו של היהודי הדבוק בבורא.

מביא הרב הגאון פנקס זצ"ל: "ויהי בנסוע הארון" - היינו כאשר האדם הולך לבית עולמו, ומי שבחיו למד תורה, הרי הוא נחשב לארון הקודש שבתוכו תורת ה', "קומה ה'" - לקראתו להקביל פניו, ועל ידי זה "ויפצו אויביו", הם המקטרגים שנבראו מחטאי האדם, "וינסו משנאיך", ההולכים אחריהם להזיקו-כולם מתפזרים ומסתלקים בכח התורה. "ובנחה יאמר, שובה ה' רבבות אלפי ישראל", שבזכות התורה זוכה האדם למנוחה שלימה בין צדיקי ישראל הקדושים.

הגמרא במסכת שבת קטז' ע"א: "פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה למטה (היינו שבספר התורה מופיעה לפני פרשה זו של "ויהי בנסוע" נו"ן הפוכה, וכן בסופה), מפני שספר חשוב בפני עצמו." ועל זה כתיב (משלי ט, א): "חכמות בנתה ביתה, חצבה עמודיה שבעה" - אלו שבעה ספרי תורה. היינו-בראשית, שמות, ויקרא, במדבר עד ויהי בנסוע, ויהי בנסוע עצמו, שאר חומש במדבר, ודברים הרי שבעה.

חייב לומר ולהבין שבשני פסוקים אלה יש ענין חשוב מאוד אם כי החשיבה אותם התורה לעוד שני חומשים! **בעונות הרבים** שומעים כל עת על הטרור המשתולל בלוגי התבערה המלחמה בגבולות הטילים וכל העולם ממש כמו שכתוב בתהילים: "למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק...", עד כדי כך שהחשש והפחד בכל מקום ואיך זה יתכן שאנו בני א-ל חי בניו של הקדוש ברוך הוא שהבטיח לנו: "ואולך אתכם קוממיות..." **רש"י הקדוש מפרש** בקומה זקופה והכיצד נכפפה קומתנו והעלנו גבנון פחד? **ורבותי אומר הרב פנקס זצ"ל** כאשר ארון הקודש, "ויהי בנסוע הארון", היינו התורה הקדושה נוסעת ממקום למקום, ואינה נחה רק במקומה בישיבות הגדולות ובבתי המדרש המרכזיים ומרכזי התורה, אלא בכל עיר ועירה ומושב בישראל, ובכל בית ובית מגיע הארון הקדוש ולומדים תורה-או "קומה ה' ויפצו אויביו, וינסו משנאיך מפניך", כח התורה הודף את האויב ומפזרם ומבטלם.

לא כן אם חלילה ו"בנחה"-היינו כאשר הארון מונח רק במקום אחד ואינו מגיע לכל פינה בישראל, כמו שרואים היום מנסים להפריד כאילו את הדת מהמדינה כאילו חלילה התורה היא נחלת החרדים בלבד... והמלחמה עיקשת סביב הרבה סיסמאות כאילו יש כפייה דתית אך על היהודי להבין שהתורה היא כח קיומו מברית העולם וכל אדם בר אוריי חייב להעצים את התורה ולהנגיש אותה ולהביא אותה לכל יהודי ויהודי בלשון שמחה טובה מובנת מפייסת... **איך לנו דוגמה יותר טובה** מאלקנה אביו של שמואל-ל הנביא שבתקופתו נשכחה תורה בישראל בשל שחיתות שלטונית דתית של חופני ופנחס בניו של עלי הכהן שהיה כבר זקן ותש כוחו, היה כל שנה אלקנה עולה לרגל מכיון אחר עלמנת לעורר את העם למצוות ולהכיר את התורה בצדיה היפים וכך השיב רבבות בנים לאביהם שבשמיים ובעבור זה ה' יתברך נתן לו את שמואל-ל הנביא קדוש ישראל השקול כנגד משה ואהרן שנאמר: "משה ואהרן בכוהניו ושמואל-ל בקוראי שמו..." **חכה אותנו הקב"ה להעצים את התורה ולהפיצה בכל ישראל ויהי ה' עמנו כאשר היה עם אבותינו אמן כן יהיה רצון**

ברכת אלוף ואביר
הרב יחד חדאד

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו
של מורנו המרא דאתרא הגאון הגדול
רבי יהודה דרעי שליט"א

הלכות מליחה

ש. - מהו שיעור הדחת הבשר שלפני המליחה.

ת. - צריך להדיח הבשר קודם שימלחנו, ושיעור הדחה זו, עד שיעבור ליכלוך הדם שעל פניו. ולדעת הרמ"א, טוב לשרותו במים שיעור של כחצי שעה ואח"כ ידיחנו היטב.

ש. - חתך הבשר אחר שהדיחו, האם צריך לחזור ולהדיחו.

ת. - חתך הבשר אחר שהדיחו, צריך לחזור ולהדיחו.

ש. - בשר שנמלח בלא הדחה, האם יש לו תקנה ע"י שיחזור וידיחו וימלחנו שנית.

ת. - בשר שנמלח בלא הדחה, אין לו תקנה אלא לצלי. ומיהו במקום הפסד מרובה או לצורך גדול כגון שהוא בערב שבת ואי אפשר להכין אחר, יש להתירו גם לקדירה על ידי שידחנו וימלחנו שנית.

ש. - מה הדין בזה, כשיש ששים בבשר כנגד הדם שעל פניו.

ת. - במה דברים אמורים כשאין ידוע אם יש ששים בבשר כנגד הדם שעל פניו, אבל כל שידוע בבירור שיש בו ששים כנגד כל הדם שעל פניו, הר"ז מותר לקדירה ולצלי אף בלא הדחה ומליחה שנית. אך לדעת הרמ"א, אין להתיר גם בזה לקדירה בלא הדחה ומליחה שנית.

ש. - האם יש להקל בזה, כשכבר נתבשל הבשר.

ת. - בשר שנמלח בלא הדחה ראשונה ונתבשל בקדירה, לדברי הכל יש להתירו במקום הפסד מרובה, ובלבד שידוע בבירור שיש בו ששים כנגד הדם שהיה על פניו.

ש. - בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב, מהו שיעור הזמן שישהה הבשר בכלי כדי שיואסר.

ת. - בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב, אם שהה בתוך הציר כדי שיתנו מים על האור וירתח, נאסר כל מה שבתוך הציר. ובפחות משיעור זה, לא נאסר אלא כדי קליפה. אבל הבשר שמעל הציר, אינו נאסר בכל גוונא אלא כדי קליפה (והיינו קליפת מקום החיבור עם הבשר שבתוך הציר). כן נראה בדעת השו"ע (ודעת הרמ"א תבואר להלן).

ש. - מהו שיעור המלח שנמלח בו הבשר כדי שיואסר.

ת. - שיעור המליחה האוסר את הבשר בכלי שאינו מנוקב, הוא כדרך שאנו מולחין לקדירה והיינו שאינו נאכל מחמת מלחו, אבל כל שנמלח קצת כדרך שאנו מולחין לצלי אינו נאסר כלל. כן נראה עיקר בדעת השו"ע (ודעת הרמ"א תבואר להלן).

ש. - מה דעת הרמ"א בדין מליחה בכלי שאינו מנוקב.

ת. - כאמור זה נראה עיקר בדעת השו"ע גבי דין מליחה בכלי שאינו מנוקב, אך לדעת הרמ"א: הבשר כולו נאסר מיד כשנראה מעט ציר בכלי, בין מה שבתוך הציר ובין מה שמעל הציר, ואע"פ שנמלח קצת כדרך שאנו מולחין לצלי. במה דברים אמורים בחתיכה אחת אפילו שהיתה גדולה, אבל בכמה חתיכות שנמלחו זו על גבי זו, רק החתיכה התחתונה אסורה כולה, אולם העליונות מותרות על ידי מליחה שנית (ובלבד שהיו מעל הציר). וכן פסקו גדולי הפוסקים, וכן היא דעת הט"ז והש"ך.

ש. - האם ראוי לחוש לכתחילה לדעת הרמב"ם ולהצריך חליטה אחר המליחה.

ת. - בשר ששהה במלחו שעה אחת כשיעור שאנו נוהגים, הרי זה יצא מידי כל דמו, ולכן א"צ לחוש אפילו לחומרא לדעת הרמב"ם ולהצריך חליטת הבשר אחר המליחה. אבל במקום ששהה הבשר במלחו רק שיעור מיל כגון בערב שבת או בשעת הדחק, יש לחוש לכתחילה במקום האפשר לדעת הרמב"ם אשר הצריך לחלוט את הבשר אחר המליחה. כן נראה בדעת השו"ע, מיהו אחינו האשכנזים היוצאים ביד רמ"א א"צ לחוש כלל לחומרא זו בכל גוונא.

עולם הדמיון

דרכם של השניים התארכה. בתחילת השבוע יצאו לדרך והתכוונו להגיע לקוצק לפני השבת, אולם בגלל כמה וכמה עיכובים נאלצו לשבות בעיר זקליקוב.

שני החסידים, חסידי קוצק, ידעו כי בעיר הזאת חי רבי לייביש מזקליקוב. אף הוא היה מחבורת 'האריות', כפי שהיו מכונים תלמידיו של 'החזוה' מלובלין. השניים רצו לראות כיצד הוא עורך את 'שולחנו', אולם התלבטו קשות בגלל הבדלי הגישות שבין החסידיות.

ידוע היה רבי מנחם מענדל מקוצק בחתימתו חסרת הפשטות למידת האמת. הוא דרש מחסידיו לעבוד את ה' באמת, ולא לשנות בדמיונות. בשניות ובחריפות היה מבקר כל דבר שריח של שטחיות וחיצוניות נודף ממנו. לעומתו, הצדיק מזקליקוב סבר שאמת טהורה כמעט אינה אפשרית. לדעתו, כל מאמץ לעבוד את ה', אף שאינו על טהרת האמת, יש לראותו בחיוב.

לאחר לבטים החליטו השניים בכל זאת להיכנס לבית מדרשו של הצדיק. בהיכנסם שמעו את הצדיק מתחיל לספר סיפור על רבו 'החזוה' מלובלין: בין הבאים להסתופף בצלו של 'החזוה' היה סוחר יהודי מגרמניה. לבושו היה מודרני, אך הוא הקפיד לבקר אצל 'החזוה' כמה פעמים בשנה.

החסידים לא ידעו מי הוא ומדוע הוא נוהג לבוא אל הצדיק. הוא לא נראה בעל-תורה ואף לא ירא-שמים ובעל-מצוות. החסידים אמרו בליבם כי מוטב שיהודי כזה ימצא בלובלין משיימצא במקומות אחרים. עם הזמן דבק בו הכינוי 'הדייטש' (=הגרמני).

בהיותו עשיר גדול נהג לתת בכל פעם סכום נכבד לגבאי החצר, לאחזקת ביתו של הרבי ובעבור תלמידיו שהם אביונים. בכספו הציל לא אחת משפחות יהודיות מחרפת רעב.

עברו שנים. 'החזוה' נסתלק לגני מרומים, והיהודי 'הדייטש' אף הוא נפטר. בבואו לבית-הדין של מעלה לא ידעו להכריע מה לעשות בו. לגיהנום אי-אפשר לשלחו, שכן נתן סכומי צדקה גדולים פעמים רבות בחייו. עם זה, לגן-עדן אי-אפשר להכניסו, שהרי רוב ימיו היה שקוע בתאוות.

פסקו אפוא שדינו יהיה לנוע ולנוד בעולם הדמיון. הוא יעבור במקומות, יחווה חוויות ויראה דברים, שכולם פרי הדמיון. אולם במקום שנשמתו תאחז בו ולא תרפה, שם תהיה מנוחתה.

פתאום מצא האיש את עצמו בחברת ידידיו ומכריו משכבר הימים. הוא ניסה שוב להתהולל עמם ולהשתתף בחגיגותיהם, אך הללו הפנו לו עורף, קיללוהו ולעגו לו, עד שגורש מהם

אורות עונג שבת

פסח שני

זיהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם, איתא במסכת סוכה תניא אותם אנשים מי היו, רבי יוסי הגלילי אומר נושאי ארונו של יוסף היו, רבי עקיבא אומר מישאל ואלצפן היו שהיו עוסקים בנדב ואביהוא, והנה תיבות "נפש אדם" גימטריה "תועה" רמז לדברי רבי יוסי הגלילי שנושאי ארונו של יוסף היו, שאצל יוסף נאמר ז'הנה תועה בשדה, ותיבות "לנפש אדם" בגימטריה במספר קטן עולה "נדב ואביהוא" בגימטריה עם הכולל במספר קטן, רמז לדברי רבי עקיבא שמישאל ואלצפן היו שהוציאו את נדב ואביהוא.

משה ואהרן, מישאל ואלצפן

לגבי פסח שני מדוע נאמר בלשון רבים ז'יקרבו לפני משה ולפני אהרן, ומסיים בלשון יחיד ז'יאמרו אלי, היה צריך לומר ז'יאמרו אליהם, מבאר ה'בן לאשר' איתא במסכת סוכה שהם היו מישאל ואלצפן שעסקו בהוצאת אחיהם נדב ואביהוא המתים בחנוכת המשכן, ובאו לפני משה ואהרן, וכיוונו את שאלתם רק למשה שישאל את ה', אך בדווקא שאלוהו בנוכחותו אהרן אביהם, כדי שימליץ טוב עליהם בפני משה למלא את בקשתם, שהרי הפסידו פסח ראשון בגלל שעשו טובה לאהרן אביהם והסכימו להיטמא בהוצאת אחיהם המתים נדב ואביהוא שהם גם בניו, ולכן נאמר ז'יקרבו בלשון רבים לפני משה ואהרן, ויאמרו אלי בלשון יחיד כי פנו רק למשה.

טומאה הותרה בציבור

ב'מועדו בתוך בני ישראל' באו לומר שקרבן פסח בזמנו ו"במועדו" דוחה את השבת כדאיתא במסכת פסחים אמר רבי אליעזר ב'מועדו בין בחול בין בשבת, וכן שקרבן פסח יש לו דין מיוחד "בתוך בני ישראל" שמותרת הקרבתו אפילו בטומאה שטומאה הותרה בציבור, כדאיתא במסכת פסחים נטמא הקהל או רובו יעשו בטומאה, מבאר ה'צרכה משולשת' שהם באו בטענה למשה שהרי הפסידו פסח ראשון בגלל שהיו נושאי ארונו של יוסף או שהוציאו את המתים נדב ואביהוא, ודבר זה מוטל חובה על הציבור על כל בני ישראל לשאת את ארונו של יוסף או להוציא את המתים נדב ואביהוא, ואם כן אנחנו שלוחי ישראל לדבר זה על כן בקשתנו לפסח שני, שאילו כל ישראל היו טמאים בארונו של יוסף או בהוצאת המתים נדב ואביהוא, הרי טומאה הותרה בציבור והיינו גם אננו מקריבים פסח ראשון ואם כן למה יגרע חלקנו ואנו רוצים פסח שני.

בית דין צדק לענייני ממונות
שע"י הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
נייד: 052-7670510

בחרפה. לאחר שכבודו הושפל עד עפר החליט לעזובם לנצח.

התנחם האיש בעובדה כי עשיר הוא ואיש-עסקים מצליח. השקיע אפוא את כל מרצו בעסקיו. קנה ומכר, וקיווה להרוויח יפה. אך לדאבונו, כל עסקיו התמוטטו, ואף הכסף המזומן שהיה עמו נשדד.

קרב ההצלה האחרון שנותר לו היה המשפחה. נותרו לו רק אשתו וילדיו, ומהם ציפה לקבל רוח תקווה של עידוד ותנחומים.

אך לתדהמתו, אשתו וילדיו בזו לו וגירשו אותו. "לך מכאן, נבזה שכמותך", קראו לעברו. הוא ניסה להתחנן ולמצוא מסילות ללבם, אך הם הפנו לו עורף, וכמעט סקלוהו באבנים.

באין-ברירה עזב גם את ביתו. בקושי הצליח לשרך את רגליו. ייאוש עצום אפף אותו. אפסה כל תקווה. אין עוד צורך בו. אין איש מוכן להביט בו.

פתאום נזכר ב'חזוה'. הלוא פעמים רבות נתן סכומים נכבדים ל'חזוה', ודאי ה'חזוה' יעזור לו עכשיו. הוא ניסה ללכת ללובלין, אך לא מצא את הדרך. מכשולים רבים עמדו לפניו. הוא מעד וכשל שוב ושוב, אך לא הרפה. אדיר היה חפצו להגיע ללובלין, וסוף-סוף, לאחר תלאות וייסורים רבים, מצא את עצמו לפני ביתו של ה'חזוה'.

הבית נראה מוזר ושונה. איש לא נראה בסביבתו, ואף שעריו היו נעולים בבריח. האיש כמעט איבד את תקוותו האחרונה, אולם אזר אומץ וניסה להיכנס. פתאום ראה מולו את איש האלוקים, ה'חזוה' מלובלין. כל רגשותיו התפרצו בבכי מר, והוא זעק מקירות ליבו: "רבי, הושיעני! ידידי הפנו לי עורף, עסקי ירדו לטמיון, ואף אשתי וילדי בגדו בי וגירשוני. אנא, רבי, הושיעה!"

קולו של הצדיק דהדד בחלל: "למה לך ידידים ומכרים, למה לך עסקים וכספים, ולמה תבקש את אשתך וילדיך – הלוא מת אתה, ובעולם הדמיון אתה שרוי!"

בכיו של האיש גבר והלך והוא זעק בקול לא-ל: "אם מת אני, שישלחוני לגיהנום. מוטב לסבול את ייסורי הגיהנום ובלבד שלא אשוטט עוד בעולם הדמיון!"

השיב לו ה'חזוה': "אמנם בעולם הדמיון אתה שרוי, אולם מכיוון שהגעת לכאן, אם תאחז ולא תרפה, תבוא על תיקונך..."

סיים רבי לייביש מזקליקוב את סיפורו, ואמר: "הנה, לפעמים יכול אדם לקנות את עולמו גם אם הוא שרוי בעולם של דמיון, אם יצליח לאחוז ולא להרפות..." חסידי קוצק הממולחים הבינו מיד את המסר. לאחר השבת באו לקוצק, ומיד בהיכנסם לחדר הרבי, עוד בטרם הספיקו לפצות פה, קרא לעברם הצדיק בחריפות הנודעת: "דעו, כי טובים כל פתחי שאול מדמיון אחד! טוב הכלב המת, שיודע שהוא מת, מן הארי החי, שאינו יודע שהוא חי!"

לעילוי נשמת

הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
בר עליה ז"ל
והרבנית רחל טריקי ע"ה
בת סימא ז"ל